

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกรบกวน
ในผู้ดูแลเด็กสมาธิสั้นในโรงพยาบาลสงขลาอัญชิสรา ราชศิริสังศรี, พบ., ว.ว. สาขาเวชศาสตร์ครอบครัว¹, วัชรพงศ์ วีรกุล, พบ.¹, พัชรี พุทธชาติ, พบ.¹

โรงพยาบาลสงขลา จังหวัดสงขลา

ผู้รับผิดชอบบทความ:

อัญชิสรา ราชศิริสังศรี, พบ.,
โรงพยาบาลสงขลา อ.เมือง
สงขลา จ.สงขลา 90100,
ประเทศไทย

Email: aunchisa.raj@thai
fammed.org

Received: March 28, 2022;

Revised: May 31, 2022;

Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

ที่มา: หาคความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกรบกวนในผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยเด็กโรคสมาธิสั้นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกจิตเวชโรงพยาบาลสงขลา

วัตถุประสงค์และวิธีการ: เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง ทำการศึกษาในกลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นจำนวน 114 ราย บันทึกข้อมูลผ่านแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแล ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น และเครื่องชี้วัดภาวะในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังฉบับภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยโลจิสต์ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกรบกวน

ผลการศึกษา: พบภาวะความรู้สึกรบกวนในผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นร้อยละ 32.5 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกรบกวนในการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ชนิดของโรคสมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมี ส่วนผู้ดูแลที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูง และการไม่มีเด็กคนอื่นที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัว (เช่น พิกุล ปัญญาอ่อน เด็กพิเศษ เจ็บป่วยเรื้อรัง) สามารถลดความรู้สึกรบกวนของผู้ดูแล

สรุป: ความชุกของภาวะความรู้สึกรบกวนของผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นเท่ากับร้อยละ 32.5 และสัมพันธ์กับชนิดของโรคสมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมีโดยเฉพาะชนิดนอนไม่หลับ หุนหันพลันแล่น และชนิดผสม

คำสำคัญ: ความชุก ปัจจัย ภาวะความรู้สึกรบกวนของผู้ดูแล โรคสมาธิสั้น

ORIGINAL ARTICLE

Prevalence and Factors Associated with Caregiver Burden of Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Pediatric Psychiatric Clinic In Songkhla Hospital

**Aunchisa Rajsirisongsri, MD., Dip. Thai Board of Family Medicine,
Watcharapong Weerakul, MD., Patcharee Putthachat, MD.**

Songkhla hospital, Songkhla, Thailand

Corresponding author :

Aunchisa Rajsirisongsri, MD.,
Songkhla Hospital, Mueang
Songkhla District, Songkhla
90100, Thailand
Email: aunchisa.raj@thai-fammed.org

Received: March 28, 2022;

Revised: May 31, 2022;

Accepted: August 9, 2023

ABSTRACT

Background: To determine the prevalence and factors associated with the caregiver burden of children with ADHD in the Pediatric Psychiatric Clinic at Songkhla Hospital

Methods: A cross-sectional analytical descriptive study was conducted with data collected among 114 caregivers of ADHD patients. The questionnaire included: demographic data of caregivers, their children, and families; the Thai Zarit Burden Interview. Logistic regression was used to evaluate the association between factors and caregivers' burden.

Result: The data revealed that 32.5% of caregivers experienced caregiver burden. The factor relating to caregiver burden statistically was the type of ADHD. However, caregivers with a high level of education and the absence of other children in the family requiring special care (eg, disabled, mentally retarded, special children, chronic illnesses) had a reduced caregiver burden.

Conclusions: The prevalence of caregiver burden of children with attention-deficit/Hyperactivity disorder in this study was 32.5%. The factors associated with caregiver burden were the type of ADHD (especially, impulsive/hyperactive type and combined type).

Keywords: prevalence, factor, caregiver burden, ADHD

บทนำ

โรคสมาธิสั้น เป็นภาวะบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมองที่มีอาการหลักเป็นความผิดปกติทางด้านพฤติกรรม ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ขาดสมาธิที่ต่อเนื่อง 2) ซนมากกว่าปกติหรืออยู่นิ่ง และ 3) ขาดการยั้งคิดหรือหุนหันพลันแล่น ที่เป็นมากกว่าพฤติกรรมตามปกติของเด็กในระดับพัฒนาการเดียวกันและทำให้เสียหน้าที่ ในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการเข้าสังคม¹

จากการสำรวจความชุกเฉลี่ยในประเทศต่าง ๆ พบว่าโรคสมาธิสั้นเป็นภาวะทางจิตเวชเด็กที่พบได้บ่อยที่สุด โดยมีความชุกเฉลี่ยจากการศึกษาในประเทศต่าง ๆ เท่ากับร้อยละ 5.3² และจากการสำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าจำนวนของเด็กโรคสมาธิสั้นในปี 2016 อยู่ที่ 6.1 ล้านคน (ความชุกร้อยละ 9.4)³ ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2003-2011 ที่จำนวนของเด็กโรคสมาธิสั้นอยู่ที่ 4.4 ล้านคน 5.4 ล้านคนและ 6.4 ล้านคนในปี ค.ศ. 2003 2007 และปี ค.ศ. 2011 ตามลำดับ⁴

สำหรับในประเทศไทย ผลสำรวจของกรมสุขภาพจิตล่าสุดใน พ.ศ. 2555 พบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ทั่วประเทศเป็นโรคสมาธิสั้นร้อยละ 8.1 ภาคใต้มีความชุกสูงสุดร้อยละ 11.7 รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 9.4⁵ สำหรับในจังหวัดสงขลามีการสำรวจความชุกโรคสมาธิสั้นในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบความชุกร้อยละ 8.0⁶ โรคสมาธิสั้นนั้นส่งผลกระทบต่อทุกด้านของชีวิตผู้ป่วย ไม่เฉพาะแต่ตัวผู้ป่วยเอง แต่ยังรวมถึงพ่อ แม่ และพี่น้องของผู้ป่วย ซึ่งเป็นต้นเหตุสู่สร้างความยากลำบากภายในครอบครัวได้

การศึกษาในเรื่องภาระของผู้ดูแลเด็กสมาธิสั้นในประเทศไทย พบว่าปัญหาพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการดูแลเด็กของผู้ดูแล⁷ และมารดาของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นมีสุขภาพจิตอยู่ในระดับต่ำกว่าคนปกติ⁸

สำหรับห้องตรวจคลินิกจิตเวชเด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลสงขลา มีจำนวนผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นมากถึง 1,162 คน นับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2564 และยังไม่เคยมีการสำรวจความชุกและค้นหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดภาวะความรู้สึกเป็นภาระในผู้ดูแล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทาง

ป้องกันและลดการเกิดภาวะความรู้สึกเป็นภาระในผู้ดูแล เพื่อให้เกิดการดูแลผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อหาความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกเป็นภาระในผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกจิตเวชเด็กและวัยรุ่นโรงพยาบาลสงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)

วัสดุและวิธีการ

วิธีวิจัย

เป็นการวิจัยแบบ cross-sectional descriptive study

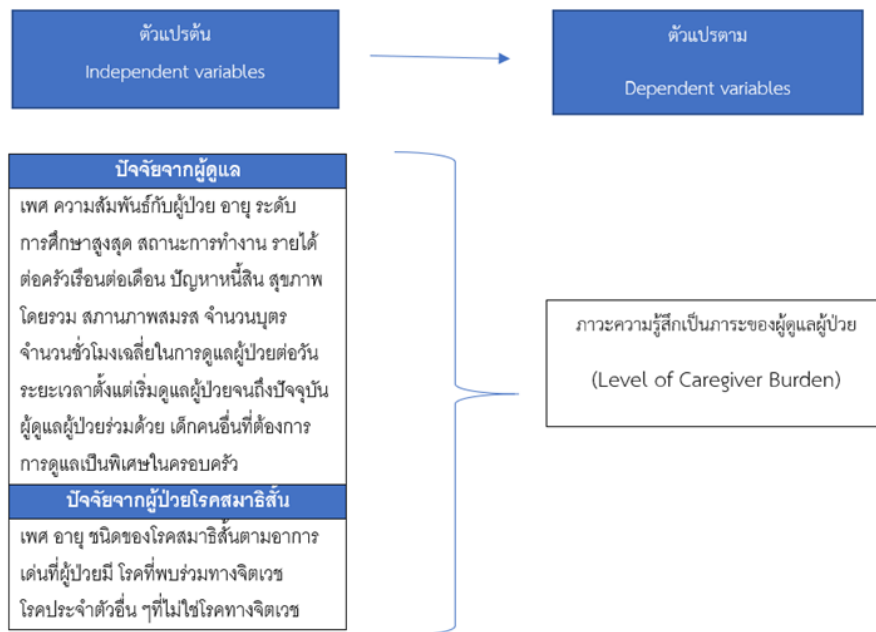
กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยสมาธิสั้นที่มารับการรักษา ณ ห้องตรวจจิตเวชเด็กและวัยรุ่นโรงพยาบาลสงขลา ระหว่างวันที่ 15 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564-15 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 โดยผู้ดูแลหลักในการศึกษานี้หมายถึงผู้ที่ให้การช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วยในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นหลักและยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยคำนวณโดยใช้โปรแกรม G*Power ใช้ Test family เลือก z test, statistical test เลือก logistic regression กำหนดขนาดความสัมพันธ์ (odd ratio) = 3.7 ค่าความคลาดเคลื่อน (alpha) = 0.05 และค่า power = 0.8 และการคำนวณขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่าง คิดอ้างอิงจากงานวิจัยของ Al-Balushi และคณะ⁹ ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ (study sample) คือ 114 คน

เกณฑ์การคัดเข้า

1. ผู้ดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้นที่เข้ารับการรักษาที่คลินิกจิตเวชเด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลสงขลา
2. ผู้ดูแลหลักมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3. ผู้ดูแลหลักเป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)

เช่น บิดามารดา หรือญาติที่แสดงตนว่าเป็นผู้ดูแลหลัก รวมถึงพ่อ แม่บุญธรรม หรือผู้รับจ้างที่ได้รับการมอบหมาย

4. สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้
  5. ยินยอมเข้าร่วมการตอบแบบสอบถามงานวิจัย
- เกณฑ์การตัดออก
- ผู้ที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วน

การเก็บข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามคนละ 15 นาทีและโดยวิธีส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้ทาง Line หรือ e-mail สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สะดวกพาผู้ป่วยมารักษาที่โรงพยาบาลสงขลาเนื่องจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 โดยจะมีการโทรศัพท์แจ้งล่วงหน้าให้ทราบ 1 วันก่อนส่งแบบสอบถาม หลังจากได้รับความยินยอม ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางเครื่องมือดังกล่าว โดยให้ระยะเวลากลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ หากยังไม่มีการตอบกลับภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดตามอีกครั้ง และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถมาที่คลินิกจิตเวชและไม่สามารถใช้แบบสอบถามออนไลน์ได้ ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยขอความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยก่อนสอบถามข้อมูล และทำแบบสอบถาม

โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาทีต่อกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ระหว่างที่ผู้ดูแลทำการตอบแบบสอบถาม หากมีข้อสงสัยจะมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกและเข้าใจในแบบสอบถามเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่คลินิกจิตเวชเด็กและวัยรุ่น สำหรับผู้ที่ทำแบบสอบถามออนไลน์และทางโทรศัพท์สามารถติดต่อได้ทาง Line และทางโทรศัพท์ได้ตามลำดับ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแล เป็นลักษณะคำถามให้เลือกตอบและเติมคำทั้งหมด 14 ข้อ
2. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น ลักษณะคำถามให้เลือกตอบและเติมคำทั้งหมด 5 ข้อ
3. เครื่องชี้วัดภาระในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ฉบับภาษาไทย (Thai Zarit Burden Interview) ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยและศึกษาค่าความเชื่อมั่นในกลุ่มผู้ดูแลจำนวน 501 รายโดยชนัญชิตาคุชฎี พูลศิริ, รัชนิ สรรเสริญ และวรรณรัตน์ ลาวัณ พบว่า มีความเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.92 ซึ่งเครื่องชี้วัดนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 22 ข้อ 5 ตัวเลือก¹⁰

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลหลักและแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่า Item-Objective Congruence > 0.5

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรม R version 4.1.1 ซึ่งประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลตัวแปรต่อเนื่อง (continuous variables) นำเสนอในรูป ค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (mean $\pm$ SD) หรือมัธยฐาน (พิสัย) median (IQR)

1.2 ข้อมูลตัวแปรไม่ต่อเนื่อง (discrete variables) นำเสนอในรูปจำนวน (ร้อยละ) counts (percentages)

2. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการแจกแจงข้อมูลเป็นปกติ (test of normality) ที่ระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 5 ด้วยสถิติ Shapiro-wilk normality test ก่อนเลือกใช้ Student's t-test หรือ Wilcoxon rank-sum test ในการทดสอบความแตกต่างตัวแปรต่อเนื่องกับภาวะความรู้สึกเป็นภาระ 2 กลุ่ม (รู้สึกเป็นภาระ/ไม่รู้สึกเป็นภาระ)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างตัวแปรไม่ต่อเนื่องกับระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระ 2 กลุ่ม โดยใช้ Pearson's Chi-squared test หรือ Fisher's exact test

4. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการแจกแจงข้อมูลเป็นปกติที่ระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 5 ด้วยสถิติ Shapiro-wilk normality test ก่อนเลือกใช้ ANOVA หรือ Kruskal-Wallis test ในการทดสอบความแตกต่างตัวแปรต่อเนื่องกับระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระ 3 กลุ่ม (ไม่เป็นภาระ ภาระน้อย ภาระปานกลาง-มาก)

5. เปรียบเทียบความแตกต่างตัวแปรไม่ต่อเนื่องกับระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระ 3 กลุ่ม โดยใช้ Pearson's Chi-squared test หรือ Fisher's exact test

6. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคสมาธิสั้น โดยใช้ backward stepwise multiple logistic regression โดยคัดเลือกตัวแปรต้นจากการวิเคราะห์ bi-variate analysis ที่มีค่า $p < 0.2$

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติการรับรองด้านจริยธรรมโครงการงานวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลสงขลา เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2564 รหัสหนังสือรับรอง SKH IRB 2021-Md-IN3-1043)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.6) มีความสัมพันธ์กับผู้ป่วย คือ เป็นมารดา (ร้อยละ 68.4) อายุเฉลี่ย 42.2 ปี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 72.8) จบการศึกษาระดับปวส./ปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 36.8) ทำงานเต็มเวลา (ร้อยละ 46.5) มีรายได้ต่อครัวเรือน 10,001-30,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 52.2) มีปัญหาหนี้สิน (ร้อยละ 55.3) ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 78.9) มีจำนวนบุตรมากกว่า 1 คน (ร้อยละ 77.2) จำนวนชั่วโมงในการดูแลผู้ป่วยมากกว่าหรือเท่ากับ 12 ชั่วโมงต่อวัน (ร้อยละ 50.9) มีระยะเวลาตั้งแต่เริ่มดูแลผู้ป่วยจนถึงปัจจุบัน มากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 59.6) มีผู้ช่วยดูแลผู้ป่วยร่วมด้วย (ร้อยละ 71.1) และไม่มีเด็กคนอื่นที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัว (ร้อยละ 90.4)

ผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.7) อายุเฉลี่ย 10.1 ปี เป็นโรคสมาธิสั้นชนิดขาดสมาธิ (ร้อยละ 38.6) ไม่มีโรคที่พบร่วมทางจิตเวช (ร้อยละ 45.6) และไม่มีโรคประจำตัวอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โรคทางจิตเวช (ร้อยละ 89.5)

ภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคสมาธิสั้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วย (ร้อยละ 67.5) มีภาวะความรู้สึกเป็นภาระระดับน้อย (ร้อยละ 25.4) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 5.3) และระดับมาก (ร้อยละ 1.8)

ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคสมาธิสั้น

ผลการวิเคราะห์ภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มี

เพียง “สุขภาพของผู้ดูแล” ที่มีความสัมพันธ์กับระดับ ภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแลอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($p = 0.020$) (ตารางที่ 1)

สำหรับตัวแปรด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ได้แก่ เพศ อายุ ชนิดของโรคสมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมีโรคที่พบ ร่วมทางจิตเวช โรคประจำตัวอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โรคทางจิตเวช ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระ ของ ผู้ดูแลผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์หาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อ ภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้น พบว่า ผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นชนิดชุนอยุ่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น มีโอกาสรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วย 4.72 เท่า (95% CI=1.49,14.99) เมื่อเทียบกับกลุ่มผู้ดูแลเด็กสมาธิสั้นชนิด ขาดสมาธิ และผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นชนิดผสมมีโอกา สรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วย 1.76 เท่า (95% CI= 0.58, 5.32) เมื่อเทียบกับกลุ่มผู้ดูแลเด็กสมาธิสั้นชนิดขาดสมาธิ ส่วนปัจจัยที่สามารถป้องกันความรู้สึกเป็นภาระในการ ดูแลผู้ป่วย ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ดูแล ($p = 0.043$) โดยที่มีมัธยมศึกษาตอนต้น OR = 0.2, 95% CI = (0.05,0.82) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. OR = 0.43, 95% CI = (0.12,1.52) ปวส./ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป OR = 0.21, 95% CI = (0.06,0.71) เทียบกับผู้ดูแลที่ระดับ การศึกษาสูงสุดเป็นระดับประถมศึกษา และการไม่มีเด็ก คนอื่นที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัว (เช่น พิการ ปัญญาอ่อน เด็กพิเศษ เจ็บป่วยเรื้อรัง) OR = 0.15, 95% CI = (0.03,0.72), $p = 0.016$ (ตารางที่ 3)

วิจารณ์ผล

ข้อมูลภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็ก สมาธิสั้นโดยใช้ ZBI-Thai พบว่า ผู้ดูแลส่วนใหญ่ไม่มี ภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ Al-Balushi และคณะ⁹ ที่พบว่า ร้อยละ 66.0 ของผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นไม่มีภาวะความรู้สึกเป็น ภาระ อาจเพราะผู้ป่วยมีระดับความรุนแรงของโรคสมาธิ สั้นอยู่ในระดับต่ำ และอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ดูแล จึงเป็นหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดูแลรับผิดชอบ คนในครอบครัวอยู่แล้ว จึงทำให้ส่วนใหญ่รู้สึกไม่เป็นภาระ

นอกจากนี้ผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นส่วนมากในการศึกษาครั้งนี้ เป็นชนิดขาดสมาธิ (ร้อยละ 38.6) แสดงออกด้วยการ เหม่อ ทำงานไม่เสร็จ วอกแวกง่ายซึ่งอาการเหล่านี้สามารถ ปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อม และสมาธิสั้นชนิดนี้ไม่ ได้มีอาการรุนแรงหรือสร้างความรบกวนเท่าโรคสมาธิสั้น ชนิดผสม⁹ จึงไม่ได้ส่งผลต่อความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล ผู้ป่วยมากนัก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล ผู้ป่วยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแล พบว่า สุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับระดับภาวะความรู้สึก เป็นภาระของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แตก ต่างกับการศึกษาของ ภาธรวิ ชโลธร¹¹ ที่ไม่พบความสัมพันธ์ ระหว่างโรคประจำตัวทางกายของผู้ดูแลกับภาวะซึมเศร้า ในผู้ปกครองของผู้ป่วยสมาธิสั้นจะเห็นได้ว่าแม้ผู้ดูแล ส่วนใหญ่จะไม่มีภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแล แต่ ภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากการดูแลผู้ป่วยอาจส่งผลต่อ ความเครียดและคุณภาพในการนอนหลับทำให้กลุ่ม ตัวอย่างมีความกังวลในปัญหาสุขภาพของตนเองร่วม ด้วย จึงส่งผลต่อภาวะความรู้สึกเป็นภาระได้ ดังนั้นผู้ดูแล ควรมีแนวทางการดูแลสุขภาพของตนเอง เช่น การจัดการ ความเครียด การมีที่ปรึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะความรู้สึกเป็นภาระใน การดูแลผู้ป่วยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยสมาธิสั้น พบว่า โรคที่พบร่วมทางจิตเวช ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับ ภาวะความรู้สึกเป็นภาระของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Fridman และ คณะ¹² ที่พบว่าผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นที่มีโรคร่วมและมีความ รุนแรงมีความสัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกเป็นภาระในผู้ดูแล ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ เป็นมารดา ซึ่งเป็นลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่ผู้ให้กำเนิด ต้องให้การดูแลผู้ป่วยตามหน้าที่ และการดูแลความเจ็บ ป่วยเป็นหน้าที่ของทุกคนในครอบครัวจึงมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน หากผู้ดูแลหลักเกิดปัญหา เช่น ปัญหาด้าน สุขภาพ จะมีผู้ดูแลรองหรือบุคคลอื่นในครอบครัวคอยให้ ความช่วยเหลือ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อภาวะความรู้สึก เป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้น คือ ชนิดของโรค สมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมี ซึ่งสอดคล้องกับการ

ตารางที่ 1. ความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแล (n=114)

ข้อมูลทั่วไป	ระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแลผู้ป่วย			รวม n=114 จำนวน (ร้อยละ)	p-value
	ไม่เป็นภาระ (0-20)	ภาระน้อย (21-40)	ภาระ ปานกลาง-มาก (41-88)		
จำนวนผู้ดูแล	77	29	8	114	
เพศ					0.625
หญิง	64 (83.1)	22 (75.9)	7 (87.5)	93 (81.6)	
ชาย	13 (16.9)	7 (24.1)	1 (12.5)	21 (18.4)	
ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย					0.230
พ่อ	9 (11.7)	5 (17.2)	1 (12.5)	15 (13.2)	
แม่	56 (72.7)	19 (65.5)	3 (37.5)	78 (68.4)	
ปู่ ย่า ตา ยาย	8 (10.4)	4 (13.8)	3 (37.5)	15 (13.2)	
บุคคลอื่น ๆ	4 (5.2)	1 (3.4)	1 (12.5)	6 (5.3)	
อายุ					0.199
<40	37 (48.1)	15 (51.7)	1 (12.5)	53 (46.5)	
41-60	36 (46.8)	14 (48.3)	7 (87.5)	57 (50.0)	
>60	4 (5.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (3.5)	
ระดับการศึกษาสูงสุด					0.090
ประถมศึกษา	11 (14.3)	9 (31)	4 (50.0)	24 (21.1)	
มัธยมศึกษาตอนต้น	18 (23.4)	5 (17.2)	1 (12.5)	24 (21.1)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	16 (20.8)	8 (27.6)	0 (0.0)	24 (21.1)	
ปวส./ปริญญาตรีขึ้นไป	32 (41.6)	7 (24.1)	3 (37.5)	42 (36.8)	
สถานการณ์ทำงาน					0.163
เต็มเวลา	39 (50.6)	12 (41.4)	2 (25.0)	53 (46.5)	
ไม่เต็มเวลา	14 (18.2)	10 (34.5)	1 (12.5)	25 (21.9)	
ไม่ได้ทำงาน	24 (31.2)	7 (24.1)	5 (62.5)	36 (31.6)	
รายได้ (n=113)					0.623
<10,000	24 (31.2)	10 (35.7)	2 (25.0)	36 (31.9)	
10,000-30,000	38 (49.4)	16 (57.1)	5 (62.5)	59 (52.2)	
30,001-50,000	9 (11.7)	2 (7.1)	0 (0.0)	11 (9.7)	
>50000	6 (7.8)	0 (0.0)	1 (12.5)	7 (6.2)	
ปัญหาหนี้สิน					0.056
มี	44 (57.1)	12 (41.4)	7 (87.5)	63 (55.3)	
ไม่มี	33 (42.9)	17 (58.6)	1 (12.5)	51 (44.7)	
สุขภาพ					0.020*
มีโรคประจำตัว	18 (23.4)	2 (6.9)	4 (50.0)	24 (21.1)	
ไม่มีโรคประจำตัว	59 (76.6)	27 (93.1)	4 (50.0)	90 (78.9)	
สถานสมรส					0.218
โสด	4 (5.2)	3 (10.3)	0 (0.0)	7 (6.1)	
แต่งงาน	57 (74)	22 (75.9)	4 (50)	83 (72.8)	
แยกกันอยู่ หม้าย หย่าร้าง	16 (20.8)	4 (13.8)	4 (50.0)	24 (21.1)	
จำนวนบุตร					0.701
≤1	19 (24.7)	6 (20.7)	1 (12.5)	26 (22.8)	
>1	58 (75.3)	23 (79.3)	7 (87.5)	88 (77.2)	

ตารางที่ 1. ความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแล (n=114) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแลผู้ป่วย			รวม n=114 จำนวน (ร้อยละ)	p-value
	ไม่เป็นภาระ (0-20)	ภาระน้อย (21-40)	ภาระ ปานกลาง-มาก (41-88)		
จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยการดูแลคนป่วยต่อวัน(ชั่วโมง/วัน)					1.000
<12					
≥12	38 (49.4)	14 (48.3)	4 (50)	56 (49.1)	
ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มดูแลผู้ป่วยจนถึงปัจจุบัน (ปี)	39 (50.6)	15 (51.7)	4 (50)	58 (50.9)	0.223
1-5					
>5	27 (35.1)	15 (51.7)	4 (50)	46 (40.4)	
ผู้ดูแลผู้ป่วยร่วมด้วย	50 (64.9)	14 (48.3)	4 (50)	68 (59.6)	0.854
มี					
ไม่มี	55 (71.4)	21 (72.4)	5 (62.5)	81 (71.1)	
เด็กคนอื่นที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัว (เช่น พิการ ปัญญาอ่อน เด็กพิเศษ เจ็บป่วยเรื้อรัง	22 (28.6)	8 (27.6)	3 (37.5)	33 (28.9)	0.117
มี	5 (6.5)	4 (13.8)	2 (25)	11 (9.6)	
ไม่มี	72 (93.5)	25 (86.2)	6 (75)	103 (90.4)	

ตารางที่ 2 ภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยสมาธิสั้น (n=114)

ข้อมูลทั่วไป	ระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแลผู้ป่วย			รวม n=114 จำนวน (ร้อยละ)	p-value
	ไม่เป็นภาระ (0-20)	ภาระน้อย (21-40)	ภาระ ปานกลาง-มาก (41-88)		
เพศ					0.876
หญิง	14 (18.2)	6 (20.7)	2 (25.0)	22 (19.3)	
ชาย	63 (81.8)	23 (79.3)	6 (75.0)	92 (80.7)	
อายุ (ปี)					0.825
<5	4 (5.2)	1 (3.4)	1 (12.5)	6 (5.3)	
6-12	57 (74.0)	22 (75.9)	6 (75.0)	85 (74.6)	
>12	16 (20.8)	6 (20.7)	1 (12.5)	23 (20.2)	
ชนิดของโรคสมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมี					0.069
ชนิดขาดสมาธิ	33 (42.9)	7 (24.1)	4 (50.0)	44 (38.6)	
ชนิดขยับอยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น	14 (18.2)	13 (44.8)	2 (25.0)	29 (25.4)	
ชนิดผสมระหว่างขาดสมาธิและขยับอยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น	30 (39.0)	9 (31.0)	2 (25.0)	41 (36.0)	
โรคที่พบร่วมทางจิตเวช					0.211
ไม่มี	35 (45.5)	13 (44.8)	4 (50.0)	52 (45.6)	
โรคเกร (conduct disorder)	3 (3.9)	3 (10.3)	1 (12.5)	7 (6.1)	
โรคต่อต้าน (oppositional defiant disorder)	12 (15.6)	5 (17.2)	2 (25.0)	19 (16.7)	
โรคการเรียนรู้บกพร่อง (learning disorder)	18 (23.4)	4 (13.8)	0 (0.0)	22 (19.3)	
โรควิตกกังวล (anxiety disorder)	9 (11.7)	3 (10.3)	0 (0.0)	12 (10.5)	
อื่น ๆ	0 (0.0)	1 (3.4)	1 (12.5)	2 (1.8)	
โรคประจำตัวอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โรคทางจิตเวช					0.687
มี	8(10.4)	4(13.8)	0 (0.0)	12 (10.5)	
ไม่มี	69 (89.6)	25 (86.2)	8 (100.0)	102 89.5)	

ตารางที่ 3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้น โดยวิธี multiple logistic regression

ปัจจัย	Crude OR (95% CI)	Adjusted OR (95% CI)	p-value LR-test
ระดับการศึกษาสูงสุด			0.043
ประถมศึกษา	1		
มัธยมศึกษาตอนต้น	0.24 (0.07,0.84)	0.2 (0.05,0.82)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	0.42 (0.13,1.36)	0.43 (0.12,1.52)	
ปวส./ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	0.26 (0.09,0.77)	0.21 (0.06,0.71)	
ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มดูแลผู้ป่วยจนถึงปัจจุบัน (ปี)			0.128
1-5 ปี	1		
>5 ปี	0.54 (0.24,1.21)	0.5 (0.2,1.23)	
เด็กคนอื่นที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัว (เช่น พิกการ ปัญญาอ่อน เด็กพิเศษ เจ็บป่วยเรื้อรัง)			0.016
มี	1		
ไม่มี	0.35 (0.1,1.23)	0.15 (0.03,0.72)	
ชนิดของโรคสมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมี			0.022
ชนิดขาดสมาธิ	1		
ชนิดนอนอยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น	3.54 (1.28,9.76)	4.72 (1.49,14.99)	
ชนิดผสมระหว่างขาดสมาธิและนอนอยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น	1.21 (0.45,3.25)	1.76 (0.58,5.32)	

ศึกษาของ Mostafavi และคณะ¹³ ที่พบว่าชนิดของโรคสมาธิสั้นเป็นปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแล เนื่องจากเด็กสมาธิสั้นจะไม่สามารถยับยั้งตนเอง อยู่ไม่นิ่ง วอกแวกง่าย ซึ่งมักจะส่งผลกระทบในทางลบต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนปัจจัยระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ดูแลและการไม่มีเด็กคนอื่นที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สามารถป้องกันภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยได้ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาก่อนหน้า⁹ ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นสำคัญทางสถิติ แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ Mina และคณะ¹³ ที่พบว่าการมีพี่หรือน้องชายที่มีความผิดปกติทางจิตใจประสาทและอารมณ์ที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษก็เป็นปัจจัยที่สร้างภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยได้

สรุปผล

ความชุกของภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นเท่ากับร้อยละ 32.5 โดยปัจจัยที่

สัมพันธ์กับภาวะความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ดูแล เด็กคนอื่นที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษในครอบครัว และชนิดโรคสมาธิสั้นตามอาการเด่นที่ผู้ป่วยมี

ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษานี้เป็น cross-sectional study ความชุกของภาวะความรู้สึกเป็นภาระและปัจจัยต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่ได้ ณ เวลาที่ทำการศึกษา อาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาเปลี่ยนไป อีกทั้งบริบทพื้นที่โรงพยาบาลสงขลาที่มีคลินิกจิตเวชเด็กและวัยรุ่น จึงมีผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ดูแลที่มีข้อสงสัยในโรคสมาธิสั้น ทำให้บุคคลในพื้นที่ดังกล่าวสามารถเข้าถึงแพทย์ได้ง่ายกว่าระดับโรงพยาบาลชุมชน ผลที่ได้จึงไม่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรทั่วไปได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

การศึกษาในอนาคตควรดำเนินการในระดับที่เป็นวงกว้างขึ้นเพื่อให้สามารถครอบคลุมผู้ป่วยสมาธิสั้นที่มีอาการไม่รุนแรงและศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม

แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

บุคลากรทางการแพทย์ควรให้คำแนะนำเรื่องการปรับพฤติกรรมกับผู้ปกครองที่บ้านควบคู่การปรับพฤติกรรมในห้องเรียน เพราะผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่เป็นช่วงวัยเรียน และควรมีการประเมินระดับภาวะความรู้สึกเป็นภาระของผู้ดูแลผู้ป่วย รวมทั้งวางแผนการผ่อนคลายความเครียดของผู้ดูแล เพื่อให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งชนิดของโรคสมาธิสั้นที่พบมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชนิดขาดสมาธิ อาการที่แสดงออกมักไม่รุนแรง ไม่ได้รบกวนผู้เลี้ยงดูมาก อาจทำให้เกิดการวินิจฉัยที่ล่าช้า เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในระยะยาว จึงควรมีการคัดกรองโรคสมาธิสั้นตั้งแต่วัยที่บ้าน โรงเรียน และสถานพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์วัชรพงศ์ วีรกุล แพทย์หญิงพัชรี พุทธชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชาเวชศาสตร์ครอบครัว โรงพยาบาลสงขลา ที่คอยให้คำแนะนำ และขอขอบคุณพยาบาล เจ้าหน้าที่ที่คลินิกจิตเวชเด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลสงขลา ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. DSM-IV P. Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-IV-TR. Washington, DC.: American Psychiatric Association, 2000.
2. Polanczyk G, De Lima MS, Horta BL, Biederman J, Rohde LA. The worldwide prevalence of ADHD: a systematic review and metaregression analysis. *Am J Psychiatry*. 2007;164:942-8.
3. Danielson ML, Bitsko RH, Ghandour RM, Holbrook JR, Kogan MD, Blumberg SJ. Prevalence of parent-reported ADHD diagnosis and associated treatment among US children and adolescents, 2016. *J Clin Child Adolesc Psychol*. 2018;47:199-212.
4. Visser SN, Danielson ML, Bitsko RH, Holbrook JR, Kogan MD, Ghandour RM, et al. Trends in the parent-report of health care provider-diagnosed and medicated attention-deficit/hyperactivity disorder: United States, 2003–2011. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2014;53:34-46. e2.
5. Visanuyothin T, Pavasuthipaisit C, Wachiradilok P, Arunruang P, Buranasuksakul T. The prevalence of attention deficit/hyperactivity disorder in Thailand. *Journal of Mental Health of Thailand*. 2013;21:66-75.
6. Pattarakitnirun W. The prevalence of ADHD in primary school children in Hat Yai, Songkla. [dissertation]. Songkla: Prince of Songkla University; 2007
7. Klongdee K, Nintachan P, Sangon S. Factors related to parenting stress in caregivers of children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health*. 2016;30:52-68.
8. Siripongpan A, Putthisri S. Factors affecting mental health of mothers of patients with attention-deficit hyperactive disorder (ADHD). *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*. 2016;61:205-16.
9. Al-Balushi N, Al-Alawi M, Al Shekaili M, Al-Balushi M, Mirza H, Al-Huseini S, et al. Predictors of burden of care among caregivers of drug-naïve children and adolescents with ADHD: A cross-sectional correlative study from Muscat, Oman. *J Atten Disord*. 2019;23:517-26.
10. ชัญชิตา ดุษฎีกุลศิริ, รัชนี สรรเสริณ, วรณรัตน์ ลาวัณ. การพัฒนาแบบวัดภาระในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง. *วารสารพยาบาลและการศึกษา*. 2554;4:62-75.
11. ภาระวี ชโลธร. ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าในผู้ปกครองของผู้ป่วยสมาธิสั้น ที่มารักษาในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร. *วารสารแพทย์ เขต 4-5*. 2564; 40:429-38.
12. Fridman M, Banaschewski T, Sikirica V, Quintero J, Erder MH, Chen KS. Factors associated with caregiver burden among pharmacotherapy-treated children/adolescents with ADHD in the Caregiver Perspective on Pediatric ADHD survey in Europe. *Neuropsychiatr Dis Treat*. 2017;13:373-86.
13. Mostafavi M, Areshtanab HN, Ebrahimi H, Vahidi M, Amiri S, Norouzi S. Caregiver burden and related factors in Iranian mothers of children with attention-deficit hyperactivity disorder. *Nursing and Midwifery Studies*. 2020;9:149-56.